

Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний економічний університет
Вінницький навчально-науковий інститут економіки
Вінницький фаховий коледж економіки та підприємництва
Департамент фінансів Вінницької обласної державної адміністрації
Вінницький науково-дослідний експертно-криміналістичний центр МВС
України

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОГО ПРОСТОРУ УКРАЇНИ

МАТЕРІАЛИ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ

м. Вінниця, 8-9 квітня 2020 року

ТОМ 1
ЧАСТИНА 1

Вінниця – 2020

УДК 336.338.2 «312»
ББК 65.9 (4Укр)26
П 26

Друкується за рішенням Вченої ради Вінницького навчально-наукового інституту економіки Тернопільського національного економічного університету

Протокол №8 від 28.05.2020 р.

Організаційний комітет: Голова: Крисоватий А. І. – д.е.н., професор, ректор ТНЕУ. Заступник голови: Задорожний З.-М. В. – д.е.н., професор, проректор ТНЕУ з наукової роботи. Заступник голови: Погрішук Б. В. – д.е.н., професор, директор ВННІЕ ТНЕУ. Члени оргкомітету: Мельник В. І. – д.е.н., професор, заступник директора ВННІЕ ТНЕУ з наукової роботи; Добіжа Н. В. – д.е.н., доцент, директор ВФКЕП ТНЕУ; Мартусенко І. В. – к.г.н., доцент, заступник директора ВННІЕ ТНЕУ; Погрішук Г. Б. – д.е.н., професор, завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування ВННІЕ ТНЕУ; Пилявець В.М. – к.е.н., доцент, в.о. завідувача кафедри економіки, обліку та оподаткування ВННІЕ ТНЕУ; Світлак І. І. – к.ю.н., доцент, завідувач кафедри правознавства і гуманітарних дисциплін ВННІЕ ТНЕУ; Дончак Л. Г. – к.е.н., доцент кафедри економіки підприємств і корпорацій ВННІЕ ТНЕУ.

Технічні редактори: Цуркан С.Ф., Чорна З.Ф., Жарчук В.А., Мазур В.Г.

П 26 Перспективи розвитку фінансово-економічного простору України : зб. матер. Міжнар. наук.-практ. конф., м. Вінниця, 8-9 квітня 2019 р. : у 2-х т. Т. 1. Ч. 1. / За заг. ред. В.І. Мельник. Тернопіль: Крок, 2020. 309 с.

ISBN

До збірника включено статті та матеріали доповідей учасників конференції. Розглядаються актуальні теоретичні і практичні питання розвитку фінансово-економічного простору України. Висвітлюються аспекти фінансового розвитку економіки України: тренди та перспективи; ефективного управління економікою: теорія та практика; перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю; правові та гуманітарні аспекти розвитку фінансово-економічного простору; економічні дослідження в контексті захисту інтересів економічних суб'єктів.

Відповідальність за зміст публікацій та орфографічне оформлення несуть їх автори

Парасій-Вергуненко І.М. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ БЮДЖЕТУВАННЯ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	217
Задорожний З.-М. В. ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ВНУТРІШНЬО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ЗВІТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ.....	221
Назарова К.О. СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЯК КЛЮЧОВИЙ ТРЕНД АУДИТУ В УМОВАХ ВІДКРИТОЇ ЕКОНОМІКИ.....	224
Пушкар М.С. СТРУКТУРА ОБЛІКОВОЇ СИСТЕМИ ПІДПРИЄМСТВА ДЛЯ СУЧАСНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ.....	226
Семанюк В.З. АКТУАЛЬНІСТЬ ТЕОРІЇ ДЛЯ РОЗВИТКУ АУДИТОРСЬКОЇ НАУКИ.....	230
Тимчев Марко. БУХГАЛТЕРСЬКИЙ АНАЛІЗ ПРИ ПОМОЦІ СБАЛАНСИРОВАНОЇ СИСТЕМИ ПОКАЗАТЕЛЕЙ.....	234
Столяренко О.М. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЄДНОСТІ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА КОНТРОЛЮ ПІД ЧАС КРИЗОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА.....	238
Малюга Н.М. БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК В УМОВАХ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ: ОРГАНІЗАЦІЙНІ АСПЕКТИ.....	240
Пилипенко Л.М. Демська Ю.В. ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ ЩОДО ФІНАНСОВИХ АКТИВІВ КОМПАНІЙ.....	242
Даньків Й.Я. АНАЛІТИЧНА ІНФОРМАЦІЯ В УПРАВЛІННІ СУБ'ЄКТАМИ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА.....	244
Саченко С.І. ДЕЯКІ АСПЕКТИ ЕКОНОМІЧНОГО КОНТРОЛЮ У ВИЯВЛЕННІ ПРАВОВОПОРУШЕНЬ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ.....	248
Грицай О.І. НЕОБХІДНІСТЬ ВІДОБРАЖЕННЯ ВИТРАТ НА ЕКОНОМІЧНУ БЕЗПЕКУ В УПРАВЛІНСЬКІЙ ЗВІТНОСТІ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	250
Мохняк В.С. ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ДЕПОЗИТНИХ ТА КРЕДИТНИХ ОПЕРАЦІЙ У КРЕДИТНИХ СПІЛКАХ.....	253
Чвортко Л.А., Слатвінський М.А. СТРАХУВАННЯ ЯК СКЛАДОВА СИСТЕМИ ГАРАНТУВАННЯ БЕЗПЕКИ У СФЕРІ ТУРИЗМУ.....	256
Гудзенко Н.М. ВІДОБРАЖЕННЯ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА У ЙОГО ФІНАНСОВІЙ ЗВІТНОСТІ.....	259
Покниль-череда В.В. СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ БІЗНЕСУ: ОБЛІКОВО-ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ.....	262
Астапенко К.І. ВПРОВАДЖЕННЯ СИСТЕМ ЕЛЕКТРОННОГО ДОКУМЕНТООБІГУ: ВИКЛИК СУЧАСНОСТІ ЧИ НЕОБХІДНІСТЬ ЕФЕКТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ.....	265

СТРАХУВАННЯ ЯК СКЛАДОВА СИСТЕМИ ГАРАНТУВАННЯ БЕЗПЕКИ У СФЕРІ ТУРИЗМУ

Чвертко Л. А., к. е. н., доцент

Слатвінський М. А., к. е. н., доцент

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

Гарантування безпеки життя і здоров'я туристів та екскурсантів в Україні є необхідною умовою якості туристично-екскурсійних програм та пріоритетним завданням для всіх суб'єктів індустрії гостинності. Неприятливими чинниками (чинниками ризику) в туризмі, згідно з ДСТУ 28681.3-95, який встановлює вимоги до туристичних та екскурсійних послуг, є: травмонебезпека, вплив навколишнього середовища, пожежонебезпека, біологічний вплив, психофізичне навантаження, небезпека випромінювання, хімічний вплив, надмірна загазованість тощо [2].

Питання гарантування безпеки в міжнародному туризмі визначено в цілому ряді міжнародно-правових документів, зокрема, у Глобальному кодексі етики туризму, деклараціях та інших підсумкових документах конференцій, які регулярно організуються міжнародними організаціями, що працюють у галузі туризму. Результати аналізу цих документів дозволяють визначити, що забезпечення туристської безпеки неможливе без широкого використання практики страхування [1, с. 7-8].

Нині страхування відіграє надзвичайно велику роль у запобіганні та мінімізації негативних наслідків ризиків, що супроводжують туристичну активність громадян. Система послуг, які пропонуються страховиками для забезпечення страхового захисту від ризикових ситуацій під час туристичної подорожі, досить складна. Це пов'язано з різноманітністю ймовірних подій, які можуть трапитися у певний час або за певних обставин, та призвести до негативних наслідків. Крім того, страхування як складова системи безпеки в туристичній індустрії сприяє не лише підвищенню якості туристичних послуг, створюючи безпечну атмосферу під час подорожей, а й є дієвим механізмом захисту майнових інтересів самих суб'єктів індустрії туризму від непередбачуваних подій.

Послуги, що реалізуються на страховому ринку, охоплюють:

- страхування життя та здоров'я туристів, їхнього майна та відповідальності;
- страхування майна та відповідальності суб'єктів туристичного бізнесу.

Об'єктивна необхідність розвитку страхування у сфері туризму в Україні обумовлена позитивною динамікою туристичних потоків, обсягів туристичних послуг, у тому числі й загальнодоступних для сегментів туристів із доходами низького, середнього і вище середнього рівня, а також

розширенням кола ризиків, що супроводжують туристичну активність та туристичну діяльність.

Водночас динамічний розвиток туристичного бізнесу і жорстка конкуренція на страховому ринку супроводжуються збільшенням кількості шахрайств та зловживань у туристичному страхуванні. Основними причинами розповсюдження шахрайських схем є корупція, відсутність регуляторних механізмів та нормативно-правової регламентації діяльності страхових компаній та суб'єктів туристичної індустрії щодо запобігання таких злочинів, виявлення фактів шахрайських дій та зменшення їхнього негативного впливу на страховиків та споживачів туристичних послуг.

Випадки несумлінного виконання туроператорами і турагентами обов'язків перед туристами зумовлюють доцільність більш широкого запровадження страхування відповідальності суб'єктів туристичного бізнесу. Адже, як показують дослідження, призупинення діяльності туристичних підприємств, що призводить до невиконання їхніх зобов'язань перед своїми клієнтами, є характерною ознакою кожного туристичного сезону [5, с. 279], а безвідповідальність деяких туристичних операторів, що має місце у туристичній сфері України, підтверджується тисячами скарг туристів [7].

Нині дієвий механізм забезпечення виконання фінансових зобов'язань суб'єктами туристичної індустрії перед туристами фактично відсутній. При цьому, згідно з нормами чинного законодавства, для забезпечення законних інтересів «споживачів туристичних послуг туроператор і турагент зобов'язані здійснити фінансове забезпечення своєї цивільної відповідальності (гарантія банку або іншої кредитної установи) перед туристами» [4]. Законом України «Про туризм» визначені мінімальні обсяги фінансового забезпечення туроператорів та турагентів, що є однією з головних умов отримання ліцензії на провадження туроператорської чи турагентської діяльності. Зокрема, для туроператорів значення цього показника має становити суму, еквівалентну не менше ніж 20000 євро, а тим, котрі надають послуги виключно з внутрішнього та в'їзного туризму, – не менше ніж 10000 євро; для турагентів – не менше ніж 2000 євро. Проте наразі ситуація на ринку туристичних послуг щодо забезпечення фінансових гарантій суб'єктів туристичної діяльності перед туристами є невтішною: нині із 2772 ліцензованих туроператорів лише 650 надали інформацію щодо чинного фінансового забезпечення своєї цивільної відповідальності до органу ліцензування, що відображається в Ліцензійному реєстрі [7].

Найефективнішим способом захисту майнових інтересів туристичних підприємств і туристів є страхування. Зокрема, страхування відповідальності суб'єктів туристичної діяльності дозволяє туристичним підприємствам-страхувальникам убезпечити себе від фінансових витрат, які можуть бути покладені на них законом або судом у зв'язку з заподіяними ними збитками споживачам туристичних послуг. Це сприяє захисту інтересів туристів, гарантуванню їм компенсації шкоди завданої суб'єктами

туристичної індустрії у разі надання туристичних послуг не в повному обсязі, неналежної якості чи ненадання їх взагалі. Адже страховик зобов'язаний задовольнити вимогу споживача туристичних послуг про виплату страхового відшкодування за договором страхування цивільної відповідальності після отримання зазначеної вимоги у визначені терміни.

Варто зауважити, що згідно із Законом України «Про страхування», страхування відповідальності суб'єктів туристичної діяльності за шкоду, заподіяну життю чи здоров'ю туриста або його майну належить до обов'язкових видів страхування [3]. Однак, через відсутність правових механізмів його запровадження цей вид страхування донині не функціонує. Ситуацію, що склалася, може змінити лише внесення змін до туристичного законодавства України щодо запровадження обов'язкового страхування цивільної відповідальності суб'єктів туристичного господарювання перед клієнтами.

Як показує практика, добровільне страхування відповідальності суб'єктів туристичної діяльності також не набуло поширення на страховому ринку України. Туристичні підприємства не виявляють інтересу до нього попри те, що їхні витрати зі страхування відповідальності суб'єктів туристичної діяльності пов'язано з господарською діяльністю таких платників податку і включаються до податкових витрат страхувальників, а серед страховиків до страхування відповідальності суб'єктів туристичної діяльності вдаються лише найбільші «гравці» страхової галузі [6]. В реаліях, з якими стикається вітчизняна туристична сфера та економіка загалом, стриманість страховиків щодо реалізації цього страхового продукту пояснюється високим рівнем його збитковості. Страхові компанії намагаються уникати таких угод, оскільки у разі настання страхового випадку (наприклад, неплатоспроможності туроператора) фінансові втрати страховиків будуть дуже значними.

Для забезпечення ефективної системи страхового захисту туристів та суб'єктів туристичної діяльності потребує удосконалення продуктова політика вітчизняних страховиків. Зростання туристичної активності в Україні обумовлює необхідність оптимізації асортиментного ряду, поліпшення якісних характеристик та конкурентоспроможності страхових продуктів, розробки нових продуктів і т. п. Посилення вимог до якості страхових продуктів вимагатиме нестандартних підходів щодо задоволення потреб клієнтів з боку страхових компаній.

Отже, необхідність використання механізмів страхового захисту для забезпечення належного рівня безпеки у сфері туризму набуває дедалі більшої актуальності. Розв'язання проблем розвитку туристичного страхування в Україні сприятиме мінімізації загрози безпеці туристів та зростанню рівня фінансової безпеки туристичного бізнесу. Перспективним кроком у цьому напрямі може стати активізація страхування відповідальності суб'єктів туристичної діяльності, в тому числі запровадження в нашій країні обов'язкового страхування відповідальності суб'єктів туристичної діяльності за шкоду, заподіяну життю чи здоров'ю

туриста або його майну, а також зміна якісної складової страхових продуктів.

Список використаних джерел:

1. Абрамітова Д. Р. Міжнародне регулювання страхування на світовому туристичному ринку. *Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України*. 2014. Вип. 3. С. 5-13.

2. ДСТУ 28681.3-95. Туристсько-екскурсійне обслуговування: вимоги щодо забезпечення безпеки туристів і екскурсантів. Київ: Держстандарт України, 1996. 15 с.

3. Про страхування : Закон України від 07.03.1996 р. № 85/96-ВР. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/85/96-вр> (дата звернення: 25.03.2020 р.).

4. Про туризм: Закон України від 15.09.1995 № 324/95-ВР. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/324/95-вр> (дата звернення: 25.03.2020 р.).

5. Рібун Н. В. Особливості ринку страхування у сфері туризму. *Науковий вісник Національного лісотехнічного університету України*. 2014. Вип. 24.2. С. 274–281.

6. Страхування туристичних ризиків. *Вісник. Офіційно про податки*. 2015. № 25. URL: <http://www.visnuk.com.ua/ua/pubs/id/8513> (дата звернення: 25.03.2020 р.)

7. Тітарчук Михайло. Україна туристична: виклики виїзного та в'їзного туризму. *LB.ua*. URL: https://ukr.lb.ua/blog/mykhailo_titarchuk/435645_ukraina_turistichna_vikl_iki.html (дата звернення: 25.03.2020 р.).